

*Апалькова Інна Сергіївна*

кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного процесу  
Національного університету «Одеська юридична академія»

## **ОКРЕМІ АСПЕКТИ УСИНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ**

Згідно Конвенції ООН про права дитини 1989 року, дитина, яка постійно або тимчасово позбавлена сімейного оточення, не повинна знаходитися в цьому становищі та має право на захист і допомогу держави.

Головним завданням усиновлення є надання дітям-сиротам та дітям, які залишились без батьківського піклування, благополучних умов виховання в сім'ї, стабільних та гармонійних умов її життя.

Розгляд справ про усиновлення дітей здійснюється в порядку окремого провадження.

Під час підготовки справи про усиновлення дитини до, суддя вирішує питання про участь у ній як заінтересованих осіб відповідного органу опіки та піклування, а у справах, провадження в яких відкрито за заявами іноземних громадян, - уповноваженого органу виконавчої влади. Орган опіки та піклування повинен подати суду висновок про доцільність усиновлення та відповідність його інтересам дитини. Також до висновку органу опіки та піклування мають бути додані: 1) акт обстеження умов життя заявника, складений за місцем його проживання; 2) свідоцтво про народження дитини; 3) медичний висновок про стан здоров'я дитини, про її фізичний і розумовий розвиток; 4) у випадках, встановлених законом, згода батьків, опікуна, піклувальника дитини, закладу охорони здоров'я або навчального закладу, а також самої дитини на усиновлення [1].

Сьогодні Міністерство соціальної політики зробило прозорішою процедуру національного усиновлення в Україні. Мінсоцполітики зробило процедуру національного усиновлення в Україні прозорішою за рахунок нововведень, а саме завдяки новій програмі навчання кандидатів в усиновлювачі, запровадженню довідки про вжиття вичерпних заходів щодо влаштування дитини в сім'ю громадян України та проходження курсу підготовки з питань виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Від так, проходження усіма кандидатами в усиновлювачі обов'язкового курсу навчання є дуже важливим етапом, оскільки виховання дитини, яка зазнала психологічної травми від втрати біологічних батьків, має свої особливості, всі потенційні прийомні батьки, батьки-вихователі та опікуни вже давно проходять таке навчання. Відтепер це стосуватиметься і усиновлювачів. Після проходження обов'язкового і безкоштовного курсу навчання всім батькам видається довідка, яка засвідчує проходження цього курсу і їхню готовність стати усиновлювачами, в ній вказується кількість дітей, їх стать та вік, рекомендації щодо можливості

усиновлення. Тобто така довідка є остаточним документом в пакеті, який подається всіма заявниками до суду [2].

Щодо судового розгляду, то суд розглядає справу про усиновлення дитини за обов'язковою участю заявника, органу опіки та піклування або уповноваженого органу виконавчої влади, а також дитини, якщо вона за віком і станом здоров'я усвідомлює факт усиновлення, з викликом заінтересованих та інших осіб, яких суд визнає за потрібне допитати. Суд розглядає справу про усиновлення повнолітньої особи з обов'язковою участю заявника (заявників), усиновлюваної особи, з викликом заінтересованих та інших осіб, яких суд визнає за потрібне допитати. Для забезпечення таємниці усиновлення, суд розглядає справу в закритому судовому засіданні. Суд перевіряє законність підстав для усиновлення, в тому числі наявність згоди усиновлюваної дитини, якщо така згода є необхідною, або наявність згоди усиновлюваної повнолітньої особи [1].

12 березня 2020 року у Верховній Раді Проект Закону №3206 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення процедури розгляду судових справ, пов'язаних із захистом прав дітей».

Метою законопроекту є спрощення процедури розгляду судових справ про усиновлення дитини, що сприятиме розвитку та підтримки сімейних форм виховання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування.

Проектом пропонується внести зміни до Сімейного кодексу України та Цивільного процесуального кодексу України. Ними передбачено, що під час скасування усиновлення за рішенням суду в зв'язку з тим, що таке усиновлення суперечить інтересам дитини, не забезпечує їй сімейного виховання, суд одночасно вирішує питання про позбавлення усиновлювача батьківських прав стосовно цієї дитини. Судова справа про усиновлення може вирішуватися у складі одного судді без залучення присяжних. Під час підготовки справи про усиновлення дитини до розгляду суд може вирішити питання про участь у ній як заінтересованих осіб особу, в сім'ї якої виховується дитина (прийомні батьки, батьки-вихователі, опікуни, піклувальники, законні представники) [3].

Підготовка судової справи про усиновлення до розгляду повинна бути проведена не пізніше 5 днів з дня відкриття провадження у справі. Справи про усиновлення дитини розглядаються судом протягом розумного строку, але не більше 30 днів з дня відкриття провадження у справі. За результатами розгляду заяви про усиновлення, суд ухвалює рішення протягом 30 днів з дня відкриття провадження у справі [3].

Апеляційна скарга на рішення суду про усиновлення дитини подається протягом 10 днів з дня його проголошення.

#### **Список використаної літератури:**

1. Цивільний процесуальний кодекс України. [Електронний ресурс] – 2020. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>

2. Міністерство соціальної політики України [Електронний ресурс] . Режим доступу: <https://www.msp.gov.ua/main/Eservices.html>
3. Проект Закону №3206 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення процедури розгляду судових справ, пов'язаних із захистом прав дітей» - [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_1?id=&pf3511=68361](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=68361)

**Бут Ілля Олександрович**

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного процесу  
Національного університету «Одеська юридична академія»*

## **ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТІВ ДОКАЗУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СУДОМ З ПРАВ ЛЮДИНИ**

В той час як країни континентального права схильні до концепції внутрішнього переконання, для країн англо-американського права здебільшого характерне застосування стандартів доказування, зокрема - «балансу ймовірностей». Обидві ці категорії покликані заповнити собою ті прогалини, які неминуче виникають під час дослідження судом обставин справи. Суттєвим недоліком оцінки доказів судом за своїм внутрішнім переконанням є суб'єктивність такої діяльності суду, це – індивідуалізована оцінка доказів. Стандарт «балансу ймовірностей» навпаки, намагається об'єктивізувати оцінку доказів, адже цей баланс має стати очевидним не тільки для самого судді, а й для учасників справи, присяжних, і навіть для будь-якого стороннього спостерігача.

Оскільки в змагальному процесі неможливо встановити об'єктивну істину, суд змушений вдаватися до певних конструкцій та припущень, певною мірою навіть спрощень, які б пов'язували б між собою окремі факти в цілісну картину. А саме наявність стандартів доказування визначає мінімальний ступінь суб'єктивної впевненості судді в істинності спірного факту, при якій суд готовий визнати тягар доведення, покладений на відповідну сторону, виконаним, тягар спростування (доведення зворотного) – таким, що перейшов на опонента, а відповідну фактичну обставину після дослідження і оцінки всіх пред'явлених цієї стороною і опонентом доказів – доведеною [1, с. 10].

В Англії використовуються два стандарти доказування: «баланс ймовірностей» (balance of probabilities) - використовується, як правило, у цивільних справах, та вимагає визнавати факт доведеним тоді, коли комплекс представлених стороною доказів дозволяє судді прийти до висновку про те, що спірний факт ймовірніше існує, аніж не існує; «поза розумних сумнівів» (beyond reasonable doubt), який використовується зазвичай в кримінальних справах і є більш суворим, оскільки вказує, що певні сумніви можуть залишатися, але вони повинні бути вкрай несуттєвими. У Великобританії баланс ймовірностей